

Eerste resultaten van onderzoek naar diagnoses en gezondheidsgedrag

Dr. Esther Backbier, 27 april 2018.

Geneeskundestudenten van de Erasmus Universiteit hebben in het 1^e kwartaal van 2018 in opdracht en onder begeleiding van het IHBV exploratief onderzoek gedaan naar de psychische en lichamelijke gezondheid van hoogbegaafde volwassenen in Nederland. De eerste resultaten van het onderzoek zijn op 22 maart gepresenteerd op een studentensymposium van het Erasmus MC en op 17 april aan de deelnemers van het IHBV-deel van het jaarlijkse Novilo-congres "The World of the Gifted."

Uit het grote aantal respondenten dat gedurende de korte wervingsperiode aan het onderzoek deelnam valt af te leiden dat de onderzoeksvragen hoogbegaafde volwassenen erg aanspreken. We zullen hier daarom beknopt de eerste bevindingen met jullie delen. De vanuit de opleiding gegeven projecttijd was voor de studenten niet alleen te kort om zich goed in de literatuur omtrent hoogbegaafdheid te kunnen verdiepen, maar ook om de data uitvoerig te kunnen analyseren en rapporteren. Het IHBV heeft inmiddels echter een gezondheidswetenschapper gevonden die bereid is om het komende jaar actief mee te werken aan de voorbereiding van een of meerdere wetenschappelijke publicaties.

Aanleiding voor het onderzoek was de vraag hoe de relatie tussen hoogbegaafdheid en gezondheid nu eigenlijk te kenschetsen valt. Er zijn namelijk zowel aanleidingen om te veronderstellen dat hoogbegaafdheid samengaat met een betere lichamelijke en geestelijke gezondheid, als aanleidingen om te veronderstellen dat hoogbegaafdheid samengaat met een slechtere lichamelijke en geestelijke gezondheid. De ene denkrichting suggereert bijvoorbeeld een grotere mentale veerkracht op basis van grotere cognitieve capaciteiten of verwijst naar de bevoorrechte positie die hoogbegaafden in de maatschappij innemen ten opzichte van lager begaafden. De andere denkrichting verwijst daarentegen naar een grotere sociaal-emotionele kwetsbaarheid op basis van een grotere emotionele gevoeligheid en/of het gemis aan sociale aansluiting van hoogbegaafde kinderen en volwassenen ten opzichte van normaal begaafden. Er lijken dus verschillende factoren in het spel te zijn, die tot verschillende uitkomsten en verwachtingen kunnen leiden. Voor het verbeteren van het inzicht in het samenspel tussen individuele en omgevingsfactoren, hebben we nu eerst getracht om bij volwassenen die van zichzelf weten of vermoeden dat ze hoogbegaafd zijn een aantal indicatoren voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid in beeld te brengen.

Uit het exploratieve onderzoek waarin de focus op de lichamelijke gezondheid lag kwam naar voren, dat door de onderzoeksgroep van hoogbegaafden significant minder vaak werd gerookt en minder vaak alcohol werd gedronken dan door de controlegroep van hoogopgeleiden. In beide groepen werd even vaak drugs gebruik, in beide groepen door ongeveer een derde van de ondervraagden.

Opvallend was verder dat beide groepen niet significant van elkaar verschillende qua voedingspatroon. In beide groepen was de verdeling van mensen die wel en die niet voldeden aan de normen voor gezonde voeding ongeveer gelijk. De verdeling van gezonde naar ongezonde BMI-scores was echter verschillend. Onder de hoogbegaafde deelnemers aan het onderzoek waren zowel meer mensen met een gezonde BMI als mensen met een BMI die duidt op zwaar overgewicht. De gerapporteerde bewegingspatronen hangen hier vermoedelijk mee samen. We vonden bij hoogbegaafden namelijk ook een relatief grote groep lichamelijk weinig actieven en een relatief grote groep lichamelijk zeer actieve personen. Onder de hoogbegaafden werd tot slot tweemaal zo vaak als in de controlegroep gerapporteerd dat sprake was van Astma /COPD (19% versus 8%).

Uit het exploratieve onderzoek waarin de focus lag op het voorkomen van psychische en psychiatrische diagnoses onder hoogbegaafde volwassenen vonden we dat bij de helft van de onderzoekdeelnemers ooit een diagnose was vastgesteld. Gemiddeld had deze groep gedurende zijn of haar leven tot dan toe 2,4 van de in het onderzoek voorgelegde diagnoses gekregen, met een spreiding van 1 tot meer dan 3 gestelde stoornissen per persoon. De meest voorkomende diagnose bij zowel mannen als vrouwen betrof de depressieve stoornis, waarbij deze diagnose nog vaker bij vrouwen (35%) dan bij mannen (26%) voorkwam. Andere veel voorkomende diagnoses bleken de angststoornis (bij 15% van de vrouwen en 11% van de mannen), de posttraumatische stressstoornis (bij 14% van de vrouwen en 5% van de mannen) en de dysthyme stoornis te zijn (bij 6% van de vrouwen en 13% van de mannen). De pervasieve ontwikkelingsstoornis (Asperger/PDD-NOS) en de aandachttekort of hyperactiviteitstoornis (ADD/ADHD) bleken ook relatief vaak te zijn gesteld, maar toch minder vaak dan de andere bevroegde stoornissen.

We weten van de deelnemers aan het eerste onderzoek niet of, en in hoeverre sociaal-emotionele problemen een rol spelen bij het ontstaan van overgewicht dan wel het in stand houden daarvan. Van de deelnemers aan het tweede onderzoek weten we niet óf, en hoeverre de problemen en gedragingen die hebben geleid tot de gestelde diagnoses terecht dan wel onterecht zijn gelinkt aan de personen in plaats van aan lastige of ondermijnende sociale situaties. Wellicht was sprake van gedragingen die beter te verklaren waren vanuit kenmerken van hoogbegaafdheid dan wel van problemen die te verlichten zijn door veranderingen aan te brengen in de sociale, opleidings- en/of werkcontext. We weten wel, dat de hoogbegaafde deelnemers in het gezondheidsgerichte onderzoek relatief vaker een lagere score op een schaal voor lichaamsbewustzijn hadden dan de controlegroep van hoger opgeleiden. En we vonden ook, dat de hoogbegaafden met een of meerdere DSM-diagnoses significant vaker hoog scoorden op een bekende schaal voor hoogsensitiviteit dan hoogbegaafden die geen DSM-diagnoses hadden. Al met al geven deze initiële bevindingen aan, dat het zinvol is om de data nader te analyseren en in de literatuur op zoek te gaan naar passende verklaringsmodellen. In toekomstig vervolgonderzoek is het tevens aan te raden om de lichamelijk en psychische aspecten van gezondheid bij hoogbegaafden in samenhang te bestuderen. En tevens in kaart te brengen wat de behoeften van hoogbegaafden zijn qua diagnose en behandeling in zowel de reguliere GZ als in de GGZ.

Het IHBV bedankt zowel de studenten als de begeleiders vanuit de Erasmus Universiteit van harte voor hun waardevolle inzet voor beide onderzoeken. De onderzoekers bedanken op hun beurt alle deelnemers voor hun persoonlijke bijdragen. Zonder hen waren deze nieuwe kennis en inzichten niet mogelijk geweest!